

PRIJÍMACIE SKÚŠKY ZO SLOVENSKÉHO JAZYKA A LITERATÚRY PRE ŠKOLSKÝ ROK 2019/2020

Ukážka 1

Nejaký čas som býval na strmom svahu v ošumelom letnom domčeku, ktorý mal v sebe čosi, čo by agent realitnej kancelárie nazval istým „kúzлом“. To znamenalo, že v tomto prípade išlo o barabizňu s pekným výhľadom.

V súlade s duchom tohto domu som nechal záhradku „v prírodnom stave“. Nechal som tam všetko, čo tam chcelo byť s tým, že nech sa to teda stará o seba samo bez akejkoľvek mojej pomoci. Pamätam si, ako som oznamoval z prednej terasy všetkému živému v záhrade: „Ste všetci sami sebe pánni. Veľa šťastia.“

Na kopci nado mnou býval pán Washington. Býval v elegantnom tehlovom dome v štýle ranča so štýlovou strechou. Záhradu udržoval ako kombináciu golfového ihriska a arboréta. Bola jeho pýchou a radosťou. Pán Washington bol už starší, pracoval ako poistovací agent a keď išlo o kotletky a rebierka na ražni, stával sa z neho výborný kuchár.

Bolo to na konci šestdesiatych rokov, vyznával som občianske práva, bol som už posadnutým liberálom, a to vo všetkom, na čo si spomeniete. Pán Washington bol zástancom - radšej to poviem *jeho* slovami: „Fulghum, si biely somrák, ktorý sa rúti nadol a ja som neger, ktorý mieri nahor.“

Robert Fulghum: Všetko, čo naozaj potrebujem vedieť, som sa naučil v materskej škole

1. Ktorý slohový postup je uplatnený v ukážke?

(A) informačný	(C) rozprávací
(B) opisný	(D) výkladový

2. Určte druh rozprávania v ukážke 1.

3. Slovo arborétum je

(A) nové slovo.	(C) domáce slovo.
(B) odborné slovo.	(D) hovorové slovo.

4. Podčiarknutá veta v ukážke 1 je

(A) úplná dvojčlenná veta.	(C) neúplná dvojčlenná veta.
(B) jednočlenná veta, slovesná.	(D) rozvitá veta.

5. Označte možnosť, v ktorej je správne poradie vetyňých členov vo vete:

V súlade s duchom tohto domu som nechal záhradku „v prírodnom stave“.

(A) nepriamy predmet, nezhodný prívlastok, nezhodný prívlastok, nezhodný prívlastok, podmet, prísudok, priamy predmet, zhodný prívlastok, nezhodný prívlastok.

(B) príslovkové určenie spôsobu, predmet, zhodný prívlastok, nezhodný prívlastok, nepriamy podmet, prísudok, priamy predmet, zhodný prívlastok, nezhodný prívlastok.

(C) príslovkové určenie spôsobu, predmet, zhodný prívlastok, nezhodný prívlastok, zamlčaný podmet, prísudok, priamy predmet, zhodný prívlastok, nezhodný prívlastok.

(D) príslovkové určenie spôsobu, nezhodný prívlastok, nezhodný prívlastok, nezhodný prívlastok, zamlčaný podmet, prísudok, priamy predmet, zhodný prívlastok, nezhodný prívlastok.

6. Určte počet viet vo zvýraznenej časti ukážky.

(A) 4	(C) 2
(B) 3	(D) 5

7. Slovné spojenie realitná kancelária je

(A) odborný názov.	(C) združené pomenovanie.
(B) zdomácnený cudzí termín.	(D) frazeologizmus.

8. Označte odpoveď, ktorá správne uvádza počet slabík v slovách *kancelárie a realitnej*.

(A) 4,3	(C) 4,4
(B) 5,3	(D) 5,4

9. Určte skloňovací vzor slova šestdesiatych.

10. Napíšte, aký pravopisný jav je uplatnený v slove šestdesiatych.

11. Určte, ktoré druhy charakteristiky uplatnil autor v treťom odseku ukážky.

(A) vnútorná, priama	(C) nepriama, vonkajšia
(B) vnútorná, nepriama	(D) priama, vonkajšia

12. Vo vete z druhého odseku ukážky 1: „Ste všetci sami sebe pánni.“ sa nachádza

(A) metafora.	(C) porekadlo.
(B) frazeologizmus.	(D) metonymia.

Ukážka 2

Jednou z možných spôsobov ako zväčšiť objem kvapiek je ich podchladenie na kríštálky ľadu. V oblaku ktorý pozostáva z ľadu a vody sa kvapky vody odparujú para sa mení na ľad a ľadové čiastočky sa vďaka tomu rýchlo zväčšujú. **Pri teplote v oblakoch (väčšinou pod bodom mrazu) by navše mali mrznúť pomerne ľahko.** Ale pretože je voda v oblakoch absolútne čistá bez akýchkoľvek prachových či iných častíc okolo ktorých by sa kryštáliky ľadu obalili môže zostať v kvapalnom stave aj 10 až 20°C pod vlastným bodom mrazu.

Ak sa však do mrakov dopravia drobné čiastočky, kvapky zamrznu, rýchlo narastú a začnú z oblakov vypadávať. Cestou sa roztápajú a na zem dopadnú v podobe dažďa.

Schaefer a Longmuir dokázali, že malé čiastočky (najlepšie čiastočky jodidu strieborného, ktoré sa určitým spôsobom dopravia do oblakov) pomôžu vytvoriť ľadové čiastočky. V bývalom Sovietskom zväze sa jodid strieborný vystreľuje do mrakov delami kalibru 70 milimetrov. Tieto strely vo vhodnej výške explodujú a chemikáliu rozprášia.

Reader's Digest Výber: Ako funguje svet?

13. Kol'ko čiarok chýba v prvom odseku ukážky 2?

(A) 6	(C) 8
(B) 7	(D) 5

14. Ktorú z možností môžeme správne dosadiť do vol'ných miest v slovách ukážky 2?

(A) ý, i, i, y, y	(C) ý, i, i, y, ý
(B) ý, i, y, y, y	(D) ý, y, i, y, y

15. Určte slovný druh podčiarknutého slova v ukážke.

(A) podstatné meno	(C) príslovka
(B) predložka	(D) častica

16. Vypíšte z ukážky slovo, pre ktoré platí:

(A) 3. os., m. č., min. čas, ozn. spôsob, činný rod, dokon. vid.	(C) príslovka
(B) 3. os., j. č., prít. čas, ozn. spôsob, trpný rod, nedokon. vid.	

17. Do ktorého jazykového štýlu môžeme zaradiť ukážku 2?

(A) publicistický	(C) administratívny
(B) náučný	(D) rečnícky

18. Z ukážky vyplýva, že

(A) teplota vzduchu v oblakoch väčšinou nie je pod bodom mrazu.	
(B) voda v oblakoch môže zostať v kvapalnom stave aj pri teplote -10 až -20 °C.	
(C) podchladenie kvapiek na kryštáliky ľadu je jediný možný spôsob, ako zväčšiť ich objem.	
(D) teplota v oblakoch je na bode mrazu.	

19. Určte slovný druh slova väčšinou vo zvýraznenej vete v ukážke 2.

(A) častica	(C) príslovka
(B) predložka	(D) spojka

20. Označte správnu odpoveď. V slovnom spojení jodid strieborný slovo strieborný je

(A) akostné prídavné meno, muž. rod, j.č., N, vzor pekný.	
(B) vzťahové prídavné meno, muž. rod, j.č., N, vzor cudzí.	
(C) akostné prídavné meno, muž. rod, j.č., A, vzor pekný.	
(D) vzťahové prídavné meno, muž. rod, j.č., N, vzor pekný.	

Ukážka 3

(Ukážka je upravená pre potreby testu.)

Dedina sa modlí sama k sebe. Mäkké dlane veštia smrť, lebo život sa dobýva z kameňa, a preto dlane musia byť tvrdšie než kameň. I tá radosť, ktorá sa túla po rozosmiatych kopcoch, musí byť tvrdá. Sedí v zatrpknutom srdci a rozpráva rukami.

Silní sa spájajú so silnými. Nie je to len príroda, ktorá ovláda a gniavi. Falošníci, figliari, rečníci, zákonníci, paragrafy a rovnošaty. Obchodníci s poctivostou ľudí, ktorí rozkrádajú a zapredávajú, a ktorou si mažú hlavy. Na dedinách spievajú škovránsky, pinky a škorce, ale ten základný tón je celkom iný. Hlboký bolestný ston strápenej Kristovej hlavy z XII. zastavenia, ktorý posledný raz padol pod krízom. A predsa ešte vstal... **Tak i Kysuce, večne bité, večne padajúce, vždy znova vstanú, vždy znova víťazia.** Pokolenie za pokolením prichádza, aby premenilo kameň kopaníc na chlieb. Tvrdí ľudia rastú na kameni – a to sú dve sily, medzi ktorými ide večitá borba, a nijaká z tých síl sa nepoddá.

Peter Jilemnický: Vítazný pád

21. Ktorý umelecký prostriedok sa nachádza vo zvýraznenej časti ukážky?

(A) eufemizmus	(C) zvukomal'ba
(B) prirovnanie	(D) metonymia

22. Z ukážky vypíšte prvé slovo postupne sa rozvíjajúceho prílastku.

23. Napíšte synonymum k slovu gniavi.

24. Slovo Kysuce sa skloňuje podľa vzoru

(A) srdce.	(C) stroj.
(B) ulica.	(D) vysvedčenie.

25. Označte správnu odpověď.

- (A) Slovo škovránok sa skloňuje podľa vzoru chlap, v pluráli podľa vzoru dub.
(B) Slovo škorec sa skloňuje podľa vzoru chlap, v pluráli podľa vzoru dub.

26. Označte možnosť, v ktorej sú všetky spojky podradovacie.

(A) lebo, že, ale, preto	(C) ale, preto, ked', že
(B) lebo, že, preto, ked'	(D) preto, ale, ktorý, že

27. Vo zvýraznenej vete ukážky 3 určte druh opakovacej figúry.

(A) epizeuxa	(C) anafora
(B) refrén	(D) aliterácia

28. Označte možnosť, v ktorej uvedená charakteristika Kysúc nevyplýva z ukážky.

(A) Sú pracovité.	(C) Sú veriace.
(B) Sú trpiace.	(D) Sú radostné.

29. Označte možnosť, ktorá najlepšie vystihuje význam slova „borba“ z podčiarknutej vety ukážky 3.

(A) zápas	(C) obchod
(B) ťažkosť	(D) sila

30. Slovo „padajúce“ zo zvýraznenej vety ukážky 3 je

(A) prídavné meno.	(C) prechodník.
(B) trpné príčastie.	(D) činné príčastie prítomné.

	Kľúč správnych odpovedí - Test 2 - 2019/2020
1	C
2	ja - rozprávanie
3	B
4	C
5	C
6	A
7	C
8	D
9	pekný
10	pravidlo o rytmickom krátení
11	B
12	B
13	B
14	D
15	B
16	A - dokázali B - sa odparujú/sa mení/sa zväčšujú/sa roztápajú/sa vystreľuje
17	B
18	B
19	A
20	D
21	D
22	hlboký/strápenej
23	trápi/morí/trýzni/tlačí
24	B
25	A
26	B
27	C
28	D
29	A
30	D